

UCHWAŁA NR XLI/209/09
RADY MIEJSKIEJ W ŻYCHLINIE

z dnia 26 czerwca 2009 r.

**w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych Gminy Żychlin.**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz.1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 111, Nr 223, poz. 1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420) Rada Miejska w Żychlinie uchwala, co następuje:

§1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żychlin.

§2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żychlin stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
/-/ Zofia Pilarska

Załącznik
do Uchwały Nr XLI/209/09
Rady Niejskiej w Żychlinie
Z dnia 26 czerwca 2009 r.

Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych
Gminy Żychlin
na lata 2009-2015

I. Wstęp

1. Cel i sposób powstania Strategii

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej do zadań lokalnych samorządów włączono również sferę społeczną. Od dnia 1 maja 2004 roku w Polsce obowiązuje nowa Ustawa o „pomocy społecznej” – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. (Tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późniejszymi zmianami), która reguluje sprawy związane z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej.

Opracowanie gminnej „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych” ma służyć ukierunkowaniu działań władz lokalnych i instytucji opieki społecznej dla poprawy jakości życia w danej społeczności. W art. 17 ust. 1. ustawy o pomocy społecznej znajduje się zapis o obowiązkach gminy, do których należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka; ...”.

Celem przedstawionej w niniejszym dokumencie Strategii jest zweryfikowanie istniejącej diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy tak, aby określić kierunki działań strategicznych odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej (m.in. inercji życia wspólnotowego, bezrobocia i problemów z zatrudnieniem, pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym, osób niepełnosprawnych, starszych, rodzin i dzieci z problemami opiekuńczo - wychowawczymi itd.), wskazać możliwe metody ich rozwiązywania, a także ustalić współpracę instytucjonalną dla poszczególnych problemów społecznych.

Opracowywany przez gminę dokument musi spełniać również poniższe warunki:

- być zgodny z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa, kraju i Unii Europejskiej oraz spójny z innymi dokumentami strategicznymi gminy,
- kształtować aktywny model polityki społecznej w gminie (współpraca wszystkich instytucji rządowych, samorządowych, pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu),
- zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Strategia rozumiana jest w niniejszym dokumencie jako zobowiązanie władz gminy do realizowania przyjętych celów i zasad, które:

- posiada czteroletni horyzont czasowy
- dopuszcza istnienie kilku liderów zmiany, ale wskazuje konkretnego stratega, mającego żywy interes w spodziewanych efektach rewitalizacji społecznej
- bazuje na zasobach i umiejętnościach urzędu jako organizacji
- przekłada się na programy operacyjne
- uwzględnia elementy ryzyka (zmiennych warunków ekonomiczno-społecznych).

Proces powstawania Strategii miał charakter partycypacyjny, dynamiczny i był zaplanowany oraz przeprowadzony w następujących etapach:

1. Ustalenie podmiotów planujących
2. Wstępna praca koncepcyjna głównych podmiotów planujących
3. Analiza dokumentów formalnych i nieformalnych narracji mieszkańców miasta i gminy oraz pogłębione wywiady eksperta z interesariuszami

4. Wspólne definiowanie głównych obszarów problemowych, zasobów lokalnych, mocnych stron społeczności oraz wyprowadzanie celów i zasad zmian społecznych
5. Zebranie wyników pracy w formie dokumentu
6. Konsultacje tekstu Strategii z interesariuszami oraz członkami Rady Miejskiej
7. Podjęcie uchwały o Strategii przez Radę Miejską

Głównymi podmiotami planującymi Strategię byli:

Burmistrz – Grzegorz Ambroziak

Zastępca Burmistrza – Zbigniew Gałązka

Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - Barbara Sitkiewicz

Ekspert „Profit-Group”, Innowator Społeczny „Ashoki” i adiunkt Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego - Adam Jagiełło-Rusiłowski

Zaproszonymi interesariuszami, wskazanymi przez powyższe podmioty do procesu tworzenia Strategii byli przedstawiciele różnorodnych środowisk i organizacji:

Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 1 w Żychlinie - Jacek Dysierowicz

Parafia Rzymsko - Katolicka pod wezwaniem Św. Piotra i Pawła - Dziekan ks. Prałat Franciszek Śliwonik, Ks. Tomasz Staszewski,

Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Żychlin- Matylda Jakubowska Czaja

Komisariat Policji w Żychlinie - Komendant Robert Szymański

Przedsiębiorca PHU „RAF-DET” - Rafał Kalinowski - Właściciel

Przedsiębiorca FHU „KAMLEX” - Roman Kamiński

II. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA AKTYWNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ

Bazowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest **Strategia Lizbońska**. Po pięciu latach jej realizacji uznano, że Europejski Model Społeczny opiera się na dwóch filarach: pełnym zatrudnieniu i spójności społecznej.

Najistotniejsze są dla tego modelu następujące dokumenty:

- Strategia Polityki Społecznej z 2000 r., rewizja z 2004 r.;
- Strategia Spójności Społecznej z 2000r., rewizja z 2004 r.;
- Strategiczne Wytyczne Wspólnoty w zakresie polityki spójności UE;
- Projekt Rozporządzenia Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego. Strategiczne Wytyczne Wspólnoty w zakresie polityki spójności formułują 3 zasadnicze cele polityki spójności UE:
- Stworzenie z Europy i jej regionów bardziej atrakcyjnego miejsca dla inwestowania i pracy;
- Podnoszenie poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu;
- Większa liczba miejsc pracy i utrzymanie zatrudnienia wśród coraz większej liczby osób, poprawianie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw, zwiększanie inwestycji w kapitał ludzki.

Zmodyfikowany projekt Rozporządzenia Rady w sprawie **Europejskiego Funduszu Społecznego** wymienia następujące priorytety:

- Zwiększanie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw;
- Poprawę dostępu do zatrudnienia i trwałego włączenia do rynku pracy;
- Integrację społeczną osób w gorszym położeniu;
- Mobilizację w zakresie reform systemowych w dziedzinie zatrudniania i integracji społecznej;
- Wzmocnienie kapitału ludzkiego;
- Wzmocnienie zdolności instytucjonalnej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;
- Pomoc techniczna.

Wśród polskich dokumentów o ponadregionalnym znaczeniu, których rekomendacje uwzględnia niniejsza Strategia, są:

- Narodowa Strategia Spójności 2007 – 2013;
- Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2013 / założenia, podstawowe informacje/;
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2005 – 2013;
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej;
- Strategia Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007 – 2013;
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki ;
- Krajowy Program Reform na lata 2005-2008;
- Narodowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia / przygotowywane na każdy rok/.

Opracowana strategia działań pozostaje w zgodzie również z dokumentami planistycznymi na poziomie województwa. Wytyczne w tym zakresie opracowane zostały w dokumencie pod nazwą: **STRATEGIA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO**

Misja województwa łódzkiego brzmi:

Uczynienie z województwa regionu atrakcyjnego dla ludzi i biznesu, przekształcenie gospodarki, budowa wewnętrznej spójności.

Cele strategiczne i cele operacyjne w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego brzmią następująco:

- I. Wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa
 - Podniesienie poziomu wykształcenia i rozwój kulturowy mieszkańców,
 - Podniesienie jakości życia i stanu zdrowotności mieszkańców,
 - Uporządkowanie gospodarki przestrzennej.
- II. Poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa
 - Zwiększenie dostępności regionu poprzez rozwój infrastruktury transportowej i informacyjnej,
 - Tworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej,
 - Stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich regionu,
 - Tworzenie, w kraju i zagranicą, wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego do zamieszkania, inwestowania i współpracy
- III. Stworzenie rzeczywistego regionu społeczno - ekonomicznego posiadającego własną podmiotowość kulturową i gospodarczą
 - Wspomaganie i promowanie różnych form edukacji regionalnej dzieci, młodzieży i dorosłych,
 - Inicjowanie i wspomaganie rozwoju różnych form i przejawów kultury regionalnej oraz ruchów regionalistycznych,
 - Stymulowanie przemian w sieci osadniczej województwa, polegających na wzroście roli miast w organizacji funkcjonalno - przestrzennej regionu.

Misją **Powiatu Kutnowskiego** w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest zapewnienie **“zintegrowanego systemu wsparcia mieszkańców opartego na współpracy struktur samorządowych z partnerami społecznymi”**. Niniejsza strategia jest spójna z celami strategicznymi powiatu we wszystkich obszarach problemowych i zakłada długofalową współpracę samorządową przy ich realizacji:

1. Tworzenie programów na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej długotrwale bezrobotnych
2. Zabezpieczenie potrzeb socjalnych poprzez stworzenie sprawnego systemu świadczeń, opieki i zapobiegania marginalizacji społecznej
3. Usprawnianie systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz jej kompleksowe wsparcie .
4. Wielokierunkowa współpraca administracji publicznej z organizacjami III sektora w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

Dokumentami wyjściowymi dla niniejszej Strategii na poziomie gminy są **Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2008 – 2013** zwłaszcza z analizą SWOT przeprowadzoną przez reprezentatywną grupę interesariuszy w dniu 18.10.2007 oraz Strategia Rozwoju Gminy Żychlin, która zawiera sformułowanie misji :

„Misją gminy Żychlin, czyli celem dążeń lokalnej wspólnoty samorządowej, jest stworzenie atrakcyjnych warunków do życia wspartego na solidnej i zróżnicowanej bazie gospodarczej, w ładzie przestrzennym oraz w czystym i estetycznym środowisku.”

Najważniejszym założeniem aktywnej polityki społecznej rozumianej w świetle wyżej wymienionych dokumentów jest umożliwienie mieszkańcom pełnego rozwoju i uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności. Obowiązkiem administracji i samorządu jest stwarzanie takich warunków i przestrzeni, które umożliwią mieszkańcom na każdym etapie życia i w każdej wspólnocie, w której uczestniczą: rodzinie, grupie rówieśniczej, miejscu edukacji i pracy czy dobrowolnym stowarzyszeniu wokół przekonań, zainteresowań i pasji, możliwość suwerennej samorealizacji i podejmowania odpowiedzialności za jakość życia i dobro wspólne.

Kluczowymi wartościami wyznaczającymi kierunki działań w ramach aktywnej polityki społecznej są: spójność i solidarność społeczna – to znaczy wyrównywanie szans wszystkich osób i grup społecznych regionu i solidarne współdziałanie na rzecz pełnej integracji i reintegracji, przeciwdziałania marginalizacji i dążenie do inkluzji, troska o zachowanie tożsamości kulturowej

Przyjęcie wszystkich powyższych założeń ma dać w efekcie szansę na zrównoważony rozwój gminy Żychlin, a więc wysoką jakość życia społeczno-ekonomicznego z zachowaniem zasobów kulturowych, przyrodniczych, z pełnym wykorzystaniem kapitału fizycznego, przyrodniczego, kulturowego, informacyjnego, społecznego i ludzkiego. Realizacji tych założeń sprzyjać winny zasady:

- pomocniczości;
- uznania troski o zdrowie i wykształcenie jako fundamentu rozwoju;
- traktowania dobrze funkcjonującej rodziny jako gwaranta prawidłowego rozwoju, samorealizacji i szkołę budowania umiejętności dialogu, partnerstwa i uczestnictwa;
- zapewniania równego dostępu do praw, dóbr i usług w tym dostępu do nowoczesnych technologii informacyjno - komunikacyjnych;
- dialogu i partnerstwa jako fundamentu inicjatyw/ działania wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację polityki społecznej;
- zasada otwartości i przejrzystości działań.

III. Diagnoza sytuacji społecznej i określenie głównych obszarów problemowych

Diagnoza ta opiera się na wynikach analizy SWOT z 2008 roku, które zostały zweryfikowane w maju 2009 roku na drodze pogłębionych wywiadów z interesariuszami Strategii i uzupełnione analizą nieformalnych narracji mieszkańców gminy według kategorii znaczących (metoda fenomenologiczna Schutza) a uporządkowanych według rodzaju kluczowych zasobów (kapitałów).

Rodzaj kapitału	Wartości dodatnie	Braki i obciążenia
Fizyczny	Dobre powiązania komunikacyjne, Dostępność terenów i budynków pod inwestycje, rezerwy w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w ciepło, oczyszczalni ścieków i zaopatrzenia w wodę	Brak lokali socjalnych i budownictwa społecznego Niski standard większości budynków, słaba infrastruktura drogowa, oświatowa i rekreacyjna, bariery architektoniczne, brak kanalizacji
Finansowy	Kapitał przywożony przez pracujących za granicą Gotowość samorządu do pozyskiwania funduszy unijnych	Niskie dochody ludności i budżetu gminy, duża skala ubóstwa i zadłużenia mieszkańców Brak koordynacji wsparcia dla zakładających działalność gospodarczą, niski potencjał kredytobiorcy, niska świadomość ekonomiczna (brak doświadczeń oszczędzania, inwestowania na podstawie długofalowego biznesplanu)
Przyrodniczy	Czystość środowiska, płaskość terenu (np. pod trasy rowerowe) Dobre praktyki konkursów na ukwiecenie domów i ogródków	brak rozwiniętej selektywnej zbiórki odpadów; liczne źródła emisji, niski stan świadomości ekologicznej starszego pokolenia
Spółeczny	Istnienie licznych stowarzyszeń z potencjalnymi liderami zmian. Zaangażowana i ciesząca się zaufaniem kadra pomocy społecznej, w tym wykwalifikowani pracownicy socjalni Silne nastawienie dynamicznego zarządu gminy na rozwój i aktywizację społeczności Wysoki kapitał społeczny (aktywnych relacji) grupy liderów samorządu i biznesu Silne zaangażowanie społeczne	Silna roszczeniowość beneficjentów opieki społecznej, Niskie zaufanie wzajemne mieszkańców, silny opór przed inicjatywą i zmianą , brak poczucia wspólnotowości i zbiorowej tożsamości miejsca. Wstyd młodzieży przed „obciachem” lokalności, ucieczki od rzeczywistości, konsumpcjonizm, brak wzorców społecznego zaangażowania, podejrzliwość wobec aktywnych Alkoholizm i przyzwolenie

	<p>(zwłaszcza w działaniach profilaktyki) liderów oświaty i administracji (komendant policji)</p> <p>Dobre praktyki integracji dzieci niepełnosprawnych w szkołach i środowisku rówieśniczym, sprawdzone praktyki samopomocowej w zakresie wychodzenia z alkoholizmu</p>	<p>społeczne na łatwą dostępność alkoholu. Patologiczne osłabienie więzów rodzinnych, niewydolność wychowawcza i wyuczona bezradność, delegowanie obowiązków rodzicielskich na instytucje, zwłaszcza kościelne</p> <p>Brak koordynacji działań NGO z samorządem w walce z wykluczeniem i obniżającym się poczuciem sprawstwa zbiorowego, niskie uspołecznienie planowania strategicznego i brak doświadczeń współpracy na rzecz lepszego zagospodarowania zasobów gminy, brak okazji i organizowanej przestrzeni do dialogu społecznego, ciche przyzwolenie na bierność i bezsilność, izolacja potencjalnych liderów zmiany i autorytetów społeczności lokalnych</p>
Ludzki	<p>Świadomość mieszkańców w zakresie dążeń edukacyjnych, Dobrze wykształcona kadra placówek oświatowych</p> <p>Działalność oddziału WSHE w Łodzi</p> <p>Silne przykłady młodych miejscowych przedsiębiorców</p> <p>Doświadczenie mobilności na międzynarodowym rynku pracy</p> <p>Opieka medyczna na poziomie nieodbiegającym od standardów krajowych</p>	<p>Wysokie bezrobocie strukturalne i między pokoleniowe</p> <p>Brak dobrej współpracy z Urzędem Pracy zwłaszcza w zakresie doradztwa zawodowego uwzględniającego specyfikę problemów społecznych i zasobów gminy</p> <p>Odpływ młodych wykształconych mieszkańców</p> <p>Starzenie się społeczności, brak inicjatyw aktywizacji zawodowej, poznawczej i społecznej osób starszych</p> <p>Brak kadry wyspecjalizowanej dla lokalnego rynku</p> <p>Brak możliwości kształcenia i zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych</p>
Kulturowy	<p>Przywiązanie do wiary i religijność, przestrzeń publiczna, szczególnie oferowana przez Kościół, twórczość ludowa starszego pokolenia</p> <p>Zaangażowanie kierownictwa placówek kulturalnych, otwartość na nowe projekty</p> <p>Silne tradycje animacji kulturalnej i</p>	<p>Brak oddolnych inicjatyw społecznościowych animacji kulturalnej</p> <p>Brak koordynacji działań NGO, dominacja rozdawnictwa dóbr kultury nad ich wytwarzaniem na poziomie społeczności zwłaszcza tej młodszej, Żychlina</p> <p>Przywiązanie do masowości i</p>

	społecznej straży pożarnej	skomercjalizowanych form kultury Przemilczanie dziedzictwa kultury żydowskiej / niszczenia i dewastowania cmentarza (Kierchol)
Informacyjny	Dostępność telefonii przewodowej i bezprzewodowej Plany zagospodarowania przestrzennego	Niski stopień informatyzacji gminy, brak inicjatyw popularyzacji korzystania z baz danych, szkoleń skąd czerpać informacje , w połączeniu z umiejętnością ich wykorzystania

Z powyższego zestawienia wyraźnie wyłania się problem nierównoważenia kapitału społecznego jako najpoważniejszy obszar problemowy, z którego wynika większość pozostałych obszarów.

Kapitał społeczny jest tu rozumiany jako wartość dodana więzi międzyludzkich opartych na zaufaniu i gotowości do wspierania się w formie wymiany informacji, idei, zasobów, kompetencji, doświadczenia, duchowości oraz wspólnej orientacji na rozwiązywanie problemów, pomnażanie zasobów i dobrobytu.

Przyczyny obniżania się kapitału społecznego gminy Żychlin należy, tak zdaniem interesariuszy jak i współpracującego z nimi eksperta, upatrywać w nagłych zmianach spowodowanych transformacją systemową. Przed wprowadzeniem w Polsce gospodarki rynkowej zdecydowana większość mieszkańców została uzależniona od jednego pracodawcy – Zakładów „Emit”, który z jednej strony zapewniał zatrudnienie i bezpieczeństwo socjalne, z drugiej zaś hamował rozwój inicjatywy i przedsiębiorczości roszcząc sobie prawo do wyznaczania standardów społecznych, kulturowych a nawet etycznych. Jedynym ośrodkiem przeciwwagi skupiającym społeczność, zwłaszcza tę nie związaną z produkcją przemysłową, był Kościół. To wokół niego ogniskowało się życie społeczne i kulturalne oparte na tradycyjnych wartościach, wspólnym wysiłkiem wytwarzano różne zasoby/kapitały. W oparciu o silne przywództwo księdza dziekana budowano poczucie sprawstwa, tożsamości i lokalnego patriotyzmu.

Silnym instrumentem budowania wspólnotowości były obchody świąt zarówno kościelnych jak i świeckich, które w większości były wyrazem solidarności w zastanym systemie. Pomniejsze przejawy patologii społecznych były równoważone zarówno opieką państwa, w tym pracodawcy, ale także silną presją społeczną, zwłaszcza w sąsiedztwie siedziby Kościoła, który na początku kryzysu przejął w dużej części od państwa funkcję zabezpieczeń socjalnych (np. system darów, pracy z młodzieżą itp.)

Najpoważniejszym skutkiem załamania się systemu i upadku Zakładów „Emit” jest strukturalne bezrobocie i idące z nim w parze poczucie bezsilności, braku kontroli nad zmieniającą się szybko rzeczywistością i oparcia instytucjonalnego. Brak systemowych rozwiązań w tym zakresie pociągnął za sobą pogłębienie się problemu uzależnienia alkoholowego, wykluczenia ze społeczności i niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin o mniejszej mobilności na rynku pracy.

3.1. Niskie poczucie sprawstwa (własnej i zbiorowej skuteczności)

Sprawstwo czyli doświadczanie podmiotowej kontroli składa się z powiązanych ze sobą odczuć i

sądów. Najważniejsze wśród nich, to odczucie wolności wyboru, percepcja wpływu na rzeczywistość, oraz poczucie własnej skuteczności (kompetencji). (Kofta 2001)

Poczucie sprawstwa polega na postrzeganiu dowolności swojego zachowania. Wolność wyboru odczuwa się wtedy, gdy widzi się więcej niż jedną możliwość działania i wierzy w to, że to od nas zależy, która zostanie wybrana. Poczucie sprawstwa ma właśnie źródło w ludzkiej percepcji zależności między swoimi działaniami a ich następstwami. Ludzie, już po wczesnych doświadczeniach edukacyjnych, a później dzięki pracy, spostrzegają swoje zachowanie jako przyczynę, zaś rozpatrywane zdarzenie (sukces lub porażkę) jako skutek tego zachowania.

Ludzie, którzy wątpią w swoje możliwości w danej dziedzinie stronią od wyzwań jakkolwiek z nią związanych. Negatywne myśli nie pozwalają im skupić się na nowym zadaniu, a wynikające z tego niepowodzenie utwierdza ich w dotychczasowym przekonaniu oraz czyni łatwymi ofiarami stresu czy depresji.

Długotrwałe poczucie braku sprawstwa prowadzi do patologii w życiu prywatnym i społecznym, najczęściej do wycofania się z wszelkiej aktywności, uzależnień, frustracji a nawet przemocy.

W Żychlinie najliczniejszą grupę osób o niskim poczuciu sprawstwa stanowią członkowie rodzin wieloletnio uzależnionych od pomocy społecznej, zamieszkujący głównie zaniedbane budynki w centrum. Na terenie gminy są to pojedyncze rodziny posiadające drobne gospodarstwa rolne, w których kolejni pełnoletni członkowie otrzymują część gospodarstwa od bezsilnych rodziców tylko po to, by stać się klientami opieki społecznej. Wzmacnia to postawy roszczeniowe młodych ludzi, postrzegających siebie jako ofiary systemu i wchodzących w życie z przekonaniem, że rolą nieokreślonych instytucji jest zapewnienie im podstaw egzystencjalnych. Przy tak silnym modelowaniu społecznym samej rodziny zbyt trudna jest zmiana postaw młodych ludzi w procesie edukacji, gdzie źródłem lepszej samooceny mogłyby być sukcesy szkolne. Muszą one jednak być skoordynowane z szerszą zmianą systemu motywacyjnego mieszkańców zapobiegającą ich wykluczeniu z jakiegokolwiek aktywności.

3.2 Niski stopień więzi społecznych i wzajemnego zaufania

Brak wiary w swoje kompetencje, brak doświadczeń jakiegokolwiek sukcesu, wycofanie z aktywności, odpowiedzialności za siebie i innych, niechęć do zmian i podejmowania ryzyka z nimi związanego prowadzi do wzajemnej podejrzliwości i negatywnej presji na mniejszość, która mimo problemów ma oparcie w węższych kręgach (głównie najbliższej rodziny lub przyjaciół z lat szkolnych). Presja taka ma fatalne skutki dla lokalnej społeczności, gdyż prowadzi do braku inicjatyw, inercji, odpływu potencjalnych liderów zmiany do atrakcyjniejszych środowisk i dalszego ubożenia i starzenia się mieszkańców gminy.

Brak pozytywnych więzi w społeczności pogłębia patologie społeczne i przyzwolenie na tak negatywne zjawiska jak unikanie aktywizacji zawodowej, uzależnienia, przemoc w rodzinie, wandalizm a nawet przestępczość. Brak zaufania do kogokolwiek nie pozwala na wychylenie się, próbę zmiany swojego położenia, szukanie pomocy, uczenie się nowych kompetencji, współpracę i ponoszenie ryzyka na rzecz inwestowania w przyszłość. Blokowany jest w ten sposób najważniejszy potencjał zawsze dostępnej reszty ludzkiej energii, pomysłowości, szczątkowych zasobów i kompetencji, które połączone w zbiorowość i chęć rozwoju są zawsze dostępną podstawą do poprawy sytuacji całej społeczności.

Szczególnie niebezpiecznym aspektem braku zaufania społecznego w gminie jest rozproszenie i brak koordynacji działań licznych organizacji pozarządowych. Ograniczone zasoby gminy, o

które organizacje rywalizują między sobą zamiast współdziałać w ich racjonalnym wykorzystaniu na rzecz najbardziej potrzebujących są de facto marnowane. Podejrzliwość wobec najbardziej zaangażowanych społeczników odsuwa perspektywę ujawniania się nowych lokalnych liderów innowacji społecznej i lokowania ich talentów w innych formach działalności. Brak przepływu informacji, przejrzystości i jawności sposobu wspierania organizacji pozarządowych może alienować ich działania od dążeń władz samorządowych do pozytywnych zmian na rzecz społeczności Żychlina i zaprzepaścić szanse pozyskiwania zewnętrznych funduszy na potrzeby społeczne gminy.

3.3 Alkoholizm

Rodziny z problemem alkoholowym to rodziny, w których choć jedna osoba zażywa alkohol w sposób, który przynosi szkodę pozostałym jej członkom. Osoba taka dostarcza swoim bliskim specyficznych problemów życiowych, finansowych i emocjonalnych. Osoby z problemem alkoholowym stanowią jedną z najpoważniejszych grup dysfunkcyjnych objętych pomocą społeczną. Praca z osobami nadużywającymi alkoholu jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. W chwili obecnej najbardziej niepokojące jest zjawisko związane z obniżaniem się wieku pierwszego kontaktu z alkoholem. Zdecydowany wpływ na taki stan rzeczy mają: łatwa dostępność alkoholu – zwłaszcza piwa, przyzwolenie społeczne oraz zaniedbania ze strony rodziców.

Skala zjawiska nadużywania alkoholu w gminie Żychlin jest duża i bardzo uciążliwa. Przedstawiciele lokalnej społeczności twierdzą, że problem alkoholizmu należy do głównych problemów społecznych w gminie. Młodzież również zauważa ten problem, jednak w zdecydowanej większości twierdzi, że ma dostateczną wiedzę o zagrożeniach wynikających z nadużywania alkoholu. Niestety obserwuje się również wzrost spożycia alkoholu wśród młodzieży.

W gminie funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w której działają przedstawiciele instytucji społecznych. Finansuje ona działalność Punktu Konsultacyjnego, prowadzi profilaktykę i edukację przeciw uzależnieniom, wspomaga działanie instytucji społecznych i innych organizacji działających w obszarze uzależnień.

Realizacja zadań gminy w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi przewiduje standardowo:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej,
- ochronę przed przemocą w rodzinie,
- organizowanie w szkołach konkursów z nagrodami o tematyce alkoholowej,
- propagowanie zdrowego stylu życia poprzez współorganizowanie imprez pod hasłem „Sport to zdrowie”,
- zorganizowanie wycieczki letniej z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin patologicznych,
- kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania prawidłowości sprzedaży alkoholu,
- współpraca GKRPA ze: szkołami, służbą zdrowia, gminnym ośrodkiem pomocy społecznej, poradnią zdrowia psychicznego, poradnią odwykową, kościołem, sądem, policją i innymi instytucjami,

Osoby i rodziny z problemem alkoholowym mogą liczyć na pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w Żychlinie.

3.4. Dysfunkcyjność opiekuńczo - wychowawcza w rodzinach uzależnionych, niepełnych lub wielodzietnych

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. To w nim nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Zaburzona struktura rodziny ujemnie wpływa na sytuację dziecka i de-faworyzuje edukacyjnie, społecznie a później ekonomicznie. Rodziny mające trudności opiekuńczo - wychowawcze w większości przypadków mają również inne dysfunkcje, takie jak:

- niepełnosprawność umysłowa rodziców,
- uzależnienie,
- występowanie przemocy domowej,
- problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych,
- niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- problemy wychowawcze dzieci występujące w domu i w szkole.

Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań: nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo - wychowawczych, nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych oraz nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania. Rodziny te często korzystają z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych na terenie Gminy Żychlin objawia się głównie w rodzinach, gdzie występuje jakaś dysfunkcja związana np.: z nadużywaniem alkoholu przez członka rodziny. Bezradność objawia się zazwyczaj w zaniedbaniu obowiązków w stosunku do dzieci, co wiąże się np.: z niedożywieniem lub jakościowymi niedoborami w żywieniu, brakiem wsparcia edukacyjnego. Często rodziny takie, mimo posiadania dochodów, mają problemy z racjonalnym ich wykorzystaniem (zaburzona hierarchia ważności potrzeb). Klientami Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żychlinie są również rodziny całkowicie pozbawione dochodów. Niestety pomoc ogranicza się głównie do rozdawnictwa pomocy materialnej i finansowej i nie wypracowano jeszcze żadnych form doradztwa upełnomocniającego niewydolnych rodziców czy samopomocy w tym zakresie.

3.5. Bezrobocie

Za bezrobotną uznaje się osobę, która do dnia 31 maja 2004 r. spełniała kryteria określone w art. 2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o „zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu” (Tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, z późniejszymi zmianami), a także osobę, która od 1 czerwca 2004 r. spełnia kryteria określone w art. 2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o „promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” (Tj. Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późniejszymi zmianami).

Bezrobocie rozumie się jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia. Problemu tego nie jest w stanie rozwiązać gmina czy powiat, które – ze swej strony starają się jedynie minimalizować jego skutki.

Bezrobocie poprzez zubożenie materialne wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych – najbardziej poważny jest jego wpływ na życie rodzinne. Skutkami bezrobocia są:

- ryzyko wykluczenia społecznego spowodowane zmianą sytuacji rodziny,
- dezintegracja rodziny – zmiana jej sytuacji emocjonalnej (osłabienie autorytetu rodziców, zakłócenie socjalizacji ról, frustracja, zmniejszenie wsparcia emocjonalnego i solidarności wewnątrzrodzinnej),
- zwiększenie możliwości wystąpienia patologii życia rodzinnego (przypadki przemocy, sięganie po alkohol i inne),
- izolacja społeczna (ograniczenie kontaktów ze znajomymi i dalszą rodziną),
- zasadnicza zmiana poziomu życia, standardu materialnego rodziny, co może powodować konieczności korzystania z pomocy społecznej.

Na terenie województwa łódzkiego według stanu na dzień 30 listopada 2008 roku zanotowano 94.400 osób bezrobotnych. W roku 2008 wskaźnik stopy bezrobocia w województwie łódzkim wynosił 8,8 % (dla porównania w roku 2003 – 19,7 %, a w roku 2004 – 19,5 % - tendencja spadkowa). W powiecie, a więc także w Żychlinie aż ponad 60% bezrobotnych to kobiety.

Pomocą dla osób bezrobotnych z terenu Gminy Żychlin zajmuje się Filia Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie. PUP oferuje pomoc w postaci świadczeń pieniężnych (zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia przedemerytalne, wcześniejsze emerytury finansowane przez ZUS) lub organizowania programów pomocowych i aktywizujących finansowanych z Funduszu Pracy. Należą do nich:

- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe
- szkolenie i przekwalifikowanie bezrobotnych i zasiłki szkoleniowe,
- prace interwencyjne i roboty publiczne,
- aktywizacja zawodowa absolwentów,
- przygotowanie zawodowe młodocianych,
- pożyczki na tworzenie małych przedsiębiorstw,
- dopłaty dla pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne.

Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace dorywcze, sezonowe, zatrudnienie „na czarno” oraz pomoc społeczna i pomoc rodziny. Częstym zjawiskiem jest również emigracja zarobkowa (wyjazdy kilkumiesięczne). Wszystkie te zabiegi nie gwarantują stabilności finansowej i społecznej rodzin.

Złą sytuację na rynku pracy na terenie gminy Żychlin pogarsza niski kapitał społeczny i roszczeniowe postawy bezrobotnych już w kolejnym pokoleniu. Ich brak zaufania do instytucji publicznych, różnego rodzaju inicjatyw aktywizujących i szkoleniowych a przede wszystkim pogarda dla potencjalnych pracodawców ogranicza ich mobilność i szanse na znalezienie zatrudnienia tak na miejscu jak i w okolicy. W błędnym kole funkcjonuje mało skuteczny system aktywizacji zawodowej, w którym brakuje fachowych doradców wywodzących się z samego Żychlina i oferujących szersze wsparcie psychologiczne. Bez większych szans na zatrudnienie są osoby niepełnosprawne, rynek de-faworyzuje kobiety, zwłaszcza po pięćdziesiątym roku życia.

3.6 Ubóstwo

Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, edukację.

Ubóstwo jest obecnie jednym z głównych powodów przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na

pogłębiające się dysproporcje w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne, np.:

- zmniejszenie popytu na towary, chłonności rynku i zahamowania rozwoju gospodarczego,
- utrudnienie lub uniemożliwienie korzystania z szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia,
- wzrost przestępczości (przestępstwa przeciw mieniu) i patologii społecznych (narkomania, bezdomność).

Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia.

W większości przypadków z terenu gminy Żychlin przyczyną ubóstwa jest bezrobocie lub niezaradność życiowa. Duża liczba rodzin utrzymuje się z gospodarstwa rolnego, które nie osiąga wystarczających dochodów. Wśród tej grupy problemem jest również płacenie składek KRUS. Wśród osób ubogich są również osoby samotne lub starsze. Kierownik OPS zauważa fakt „dziedziczenia” ubóstwa – wynikające często z braku możliwości lub motywacji do poprawy swojego losu lub po prostu z przyzwyczajenia do sięgania po pomoc państwa.

W szkołach na terenie gminy Żychlin nie obserwuje się problemu skrajnego niedożywienia dzieci, ale pomoc w formie dofinansowania obiadów w szkole dla najbiedniejszych jest oferowana. Zdarzają się przypadki, że rodzice wiedzą, o możliwości skorzystania z pomocy, ale nie dostarczają stosownych dokumentów z powodu dumy, czy wstydu. Jest to kolejny dowód na fatalne skutki negatywnej presji społecznej przy słabych więzach i wzajemnym zaufaniu.

3.7. Problemy ludzi starszych

Przy powszechnym zjawisku występowania procesu starzenia się społeczeństwa, problem opieki nad osobami starszymi staje się coraz poważniejszy. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zagwarantować dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych oraz intelektualnych i zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia polegającego na jak najdłuższym utrzymaniu ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużają okres ich samodzielności społecznej.

Osoby starsze stanowią znaczną część ludności Gminy Żychlin około 25 %. W przyszłości zjawisko starzenia się społeczeństwa w gminie będzie się pogłębiać, z powodu migracji młodzieży do miast i emigracji za granicę. W najtrudniejszej sytuacji są osoby starsze samotne, chore lub zniedołężniałe, które wymagają opieki (również całodobowej). Z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oferowane są świadczenia finansowe lub pomoc w formie usług opiekuńczych. Według kierownika MGOPS w gminie brakuje domu dziennego pobytu lub innego domu samopomocy oraz usług wolontariatu.

Gmina wzorowo identyfikuje najbardziej potrzebujących i kieruje ich do stacjonarnych domów opieki na terenie powiatu, ponosząc jednak znaczny koszt takiej całodobowej, profesjonalnej opieki. Osoby starsze, pełnosprawne mają możliwość spotkań we własnym gronie, np. w MOK czy przy parafiach oraz udziału w działalności artystycznej. Organizowane są spotkania, wigilie, działają Koła Gospodyń Wiejskich. Niestety ze względu na duże odległości pomiędzy miejscowościami w gminie oraz brak zorganizowanego transportu nie wszyscy mogą korzystać z

takiej formy aktywności. Brakuje inicjatyw uczenia się przez całe życie, rehabilitacji ruchowej, integracji z resztą społeczności, przestrzeni i okazji do organizowania samopomocy i wyłaniania nowych liderów zmian w tym zakresie. Brak też w Żychlinie przygotowania do wzrostu zadań z zakresu pomocy społecznej i profilaktycznej opieki lekarskiej na rzecz seniorów. Koniecznym wydaje się tworzenie warunków dla wykorzystania wiedzy, kwalifikacji i doświadczenia życiowego osób w wieku poprodukcyjnym cieszących się dobrym zdrowiem i chęcią zachowania aktywności.

IV. Wizja i cele strategiczne rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Żychlin

4.1. Wizja rozwoju w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki mieszkańcy i ich liderzy – uczestnicy procesu planowania - chcieliby osiągnąć za kilka lat . Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego interesariusze działają, do czego dążą, jakie chcą osiągnąć cele, jeśli podejmą działania strategiczne.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żychlin wizję zdefiniowano w następujący sposób:

Gmina Żychlin to solidarna, dynamiczna i przedsiębiorcza społeczność o silnych więzach między-pokoleniowych, zorientowana na lepsze zagospodarowanie własnych zasobów i otwarta na pozyskanie nowych środków na rzecz rozwoju i dobrobytu wszystkich mieszkańców.

4. 2 Główne cele strategiczne to:

1. Rewitalizacja więzi, relacji i zaufania społecznego mieszkańców gminy, a przez to zwiększenie partycypacji mieszkańców w diagnozowaniu, planowaniu i rozwiązywaniu własnych problemów
2. Rozwój i systemowe wsparcie dla III sektora jako sieci aktywnych podmiotów organizowania mieszkańców gminy
3. Rozwój przedsiębiorczości społecznej jako formy aktywizacji zawodowej i walki z wykluczeniem
4. Profesjonalizacja kadr i podnoszenie jakości różnorodnych form pomocy społecznej
5. Podniesienie standardu życia mieszkańców gminy

4.3 Opis celów operacyjnych

1. Integracja i aktywizacja mieszkańców

Społeczeństwo zintegrowane, które się dobrze zna i potrafi współpracować, jest w stanie łatwiej i szybciej rozwiązywać bieżące problemy. Integracja dokonuje się na drodze oddolnego wyłaniania liderów zmian i ich współpracy z samorządem. Nie ma złotych środków aktywizacji

kapitału społecznego, ale należy zwiększać świadomość liderów lokalnych społeczności co do skuteczności pewnych działań a szkodliwości innych, pogłębiających roszczeniowość i wyuczoną bezradność dotychczasowych beneficjentów pomocy społecznej. Kluczowe są okazje do pozytywnych doświadczeń w ramach spotkań zadaniowych wymuszających przepływ wiedzy i doświadczeń, ograniczających presję autoprezentacji i wzajemnego udowadniania sobie wyższości kompetencji indywidualnych a zachęcających do zadawania pytań, podejmowania ryzyka, wzajemnego eksperymentowania i uczenia się. Gmina uzyska pomoc i wsparcie w organizowaniu takich okazji do uczenia się społeczności od doświadczonych innowatorów społecznych. Zadania w ramach integracji powinny być wybierane oddolnie i odpowiadać na rzeczywiste potrzeby społeczności, zwłaszcza tej de-faworyzowanej przez los.

Działania podejmowane w ramach realizacji zadań powinny poprawić jakość życia w gminie (pomoc sąsiedzka, organizowanie wspólnych przedsięwzięć przez sołectwa, współpraca w celach promocyjnych wśród kół gospodyń wiejskich itp.), wpłynąć na eliminowanie skutków psychospołecznych bezrobocia, biedy, oraz powinny ułatwić integrację osób niepełnosprawnych, chorych, samotnych i starszych.

2. Edukacja i rozwój zasobów ludzkich.

Cel zakłada ogólny rozwój zasobów ludzkich gminy. Główny nacisk położony jest na rozwój i edukację dzieci i młodzieży, ale z badań nad kapitałem społecznym wynika, że koreluje on z uczeniem się całej społeczności. Dla realizacji celu należy zatem podjąć działania umożliwiające lepszy dostęp do nauki, kultury, sportu oraz stworzenie dobrych warunków do nauki mieszkańców w każdym wieku, najlepiej tworząc okazję do rozwijania kompetencji w grupach międzypokoleniowych i interdyscyplinarnych.

Gmina dołoży starań do poprawienia dostępności do przedszkoli i zaangażuje rodziców do wspólnej pracy z pedagogami nad tworzeniem programów stacjonarnych i niestacjonarnych wczesnej edukacji dzieci miejskich i wiejskich jako równego startu. Wszelkie oddolne inicjatywy zwiększania świadomości jak wiele zależy od wczesnych doświadczeń edukacyjnych powinny uzyskać wszelkie wsparcie od Gminy Żychlin. Samorząd powinien także wspierać działania szkół i organizacji pozarządowych umożliwiających udział w różnorodnych konkursach wiedzy i projektach ponadregionalnych angażujących całe rodziny i zespoły niejednorodnie środowiskowo (np. rolników z urzędnikami, dzieci uzdolnione artystycznie z mechanikami czy informatykami itd.). Działania te wpłyną na poziom wykształcenia i dalszą edukację młodzieży oraz większą szansę młodych ludzi na rynku pracy w regionie. Cel ten zakłada również stworzenie odpowiednich warunków nauki dla dzieci niepełnosprawnych, co zasadniczo pomoże w ich rehabilitacji społecznej. Kluczową formą edukacji nie tylko dla tej grupy powinien być „blended – learning” wymagający wcześniejszych inwestycji w informatyzację Gminy i kursy komputerowe także dla osób starszych. Działania edukacyjne powinny też uwzględnić rozwój kompetencji i wiedzy ekonomicznej z naciskiem na warsztaty postaw przedsiębiorczych młodzieży. Powinny one być połączone z działaniem praktycznym w ramach lokalnych lub krajowych projektów, konkursów, inkubatorów itp.

Gmina powinna pozyskać środki np. z EFS na szkolenia nauczycieli zarówno w różnych ośrodkach akademickich na terenie całego kraju w formie studiów podyplomowych jak i unikalnych i specyficznych warsztatów organizowanych na miejscu (tak zwanego mikro-teachingu) angażującego uczniów jako ekspertów.

Kluczowe będą też szkolenia najaktywniejszych liderów społeczności w zakresie ekonomii społecznej, mikro-kredytów, zarządzania organizacjami pozarządowymi.

Społeczność potrzebować będzie też innej jakości doradców zawodowych: wykwalifikowanych specjalistów (idealnie wieloletnich mieszkańców Żychlina) z kompetencjami rozpoznawania mocnych stron beneficjentów i pracy nad osobistymi motywacjami do pracy jako formy samorealizacji.

Gmina przeszkoli także w zakresie nowoczesnych rozwiązań ekonomii społecznej urzędników odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz zakładanie nowych form działalności przedsiębiorczej (zwłaszcza spółdzielni).

3. Animacja czasu wolnego mieszkańców.

Wspólny odpoczynek podobnie jak uczenie się buduje więzi społeczne. Podjęcie działań zmierzających do organizacji czasu wolnego młodzieży powinno pobudzić jej aktywność i chęć do doskonalenia się, co korzystnie wpływa na rozwój (zmniejszenie występowania patologii społecznych, poprawa kondycji fizycznej i psychicznej). Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego dla dorosłych powinna obejmować różne środowiska. Do zadań z tego zakresu należy organizacja życia kulturalnego (powstawanie świetlic wiejskich i klubów oraz ich nowoczesne wyposażenie, wyposażenie bibliotek, organizacja imprez kulturalnych, festynów rodzinnych, itp.) oraz aktywnego wypoczynku (zapewnienie dostępu do obiektów rekreacyjnych i sportowych, wytyczenie ścieżek turystyki pieszej i rowerowej, organizacja terenów rekreacyjnych dostępnych dla wszystkich mieszkańców, wycieczek krajoznawczych).

Idealną sytuacją jest zaangażowanie mieszkańców w organizowanie wydarzeń rekreacyjnych, a nie tylko zapraszanie ich do uczestnictwa jako beneficjentów. Ważniejszy bowiem dla aktywizacji kapitału społecznego jest proces wspólnego działania przy przygotowaniu np. festynu niż same w nim uczestnictwo.

Przy wyborze instytucji i form wypoczynku dla dzieci zagrożonych patologiami gmina stosować będzie kryteria merytoryczne a nie tylko finansowe, upewniając się, że organizatorzy poznają rzeczywiste potrzeby i specyfikę sytuacji tych dzieci zapewniając im podmiotowe traktowanie, z którego wynikają zmiany postaw i inspiracje do pełniejszego rozwoju w rodzimym środowisku.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Realizacja celu będzie prowadzona poprzez kontynuowanie pracy specjalistów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem alkoholowym. Po konsultacjach i szkoleniach zastosowane będą innowacyjne rozwiązania z zakresu terapii rodzin i aktywizacji zawodowej alkoholików, którzy w wyniku uzależnienia utracili szansę na utrzymywanie rodziny. Wspierane będą wszelkie inicjatywy samopomocowe, projekty socjalne, wyjazdy integracyjne itp. Zorganizowane zostaną warsztaty dotyczące rozwoju talentów, pomocy w formie wolontariatu, kształcenia zawodowego oraz rozładowaniu agresji. Problem wykluczenia społecznego dotyczy także dzieci w wieku szkolnym. Są to głównie dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem lub problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Właściwe zadanie gminy opierać się będzie w najbliższym okresie na wyłonieniu alternatywnych podmiotów zajmujących się wspieraniem rozwoju dzieci z tak zwanego „trójkąta bermudzkiego” starego miasta w miejsce nieocenionej pracy zakonnic. Gmina przeszkoli zespół „street-workerów” do animacji środowiskowej tak zwanych „staczy”, którzy rozpoznając ich mocne strony zintegrują ich w ramach prowadzonych na terenie starego miasta projektów. Szczególną troską Gmina otoczy inicjatywy wspomagające rodziny np. Kościoła, szkół polegające na organizowaniu rodziców, szczególnie ojców walczących z nałogiem lub samotnych matek w grupy wsparcia i samokształcenia zorientowanego na rozwój kompetencji

wychowywania w trzeźwości i przedsiębiorczości.

5. Profilaktyka zdrowotna.

Wyższy kapitał ludzki to nie tylko wykształcone społeczeństwo, ale przede wszystkim zdrowe dzięki kompetencjom i aktualnej wiedzy o zdrowym stylu życia. Działania polegające na zwiększeniu świadomości mieszkańców Gminy w zakresie zdrowego stylu życia i sposobu odżywiania mają pomóc w szerzeniu prawidłowej profilaktyki zdrowotnej mieszkańców. Samorząd będzie wspierał oddolne inicjatywy spotkań z lekarzami specjalistami dotyczące zapobiegania chorobom cywilizacyjnym oraz zdrowego odżywiania się, organizację warsztatów i debat na temat zagrożeń i profilaktyki przeciw chorobom nowotworowym, głównie choroby raka szyjki macicy dla młodych dziewcząt. Zakres usług oferowanych przez lekarzy specjalistów dla mieszkańców gminy ma być upowszechniany w terenie poprzez alternatywne akcje informacyjne, w które angażowana będzie młodzież, artyści i animatorzy społeczni. Promowane będą akcje upowszechniające uprawianie sportów zdrowotnych (np. bieganie, jazda na rowerze, nordic walking, itp.). Zaostrzone zostaną standardy dostępności alkoholu dla młodzieży, zorganizowane będą akcje społeczne we współpracy z Policją przeciw nielegalnej produkcji i sprzedaży alkoholu. Pod lupę trafią wycieczki szkolne dla gimnazjalistów, gdzie np. komitety rodzicielskie zorganizują akcje monitorujące i wspierające wychowawców w skutecznym egzekwowaniu zakazu używek a programy wycieczek będą przygotowywane w bliskiej współpracy z młodzieżą, która weźmie odpowiedzialność za ich przeprowadzenie i monitoring narkotyków i alkoholu.

6. Podniesienie standardu życia mieszkańców gminy

Podniesienie standardu życia w gminie wiąże się z podejmowaniem działań inwestycyjnych i organizacyjnych służących społeczeństwu. Zadania inwestycyjne (np. rewitalizacja starówki czy budownictwo socjalne) leżą w kompetencjach gminy, zależą od jej możliwości finansowych oraz wielkości otrzymanego wsparcia z zewnątrz, np. z Unii Europejskiej. Zadania organizacyjne będą realizowane przez wszystkie instytucje społeczne funkcjonujące w gminie (oświatę, służbę zdrowia, policję, MGOPS i inne) oraz stowarzyszenia działające na rzecz jej rozwoju i organizacje pożytku publicznego. Szczególnym wsparciem Gmina otoczy oddolne inicjatywy remontów substancji budowlanej, systemów samopomocy, mikro-kredytów itp. ułatwiających mieszkańcom poprawę bytowania. Szczególny nacisk zostanie położony na poprawienie standardów transportu miejskiego, systemu parkingów (także dla rowerów) oraz segregację śmieci.

7. Podniesienie poziomu usług świadczonych przez instytucje społeczne i profesjonalizmu ich kadr.

Wszystkie instytucje sfery społecznej w gminie powinny dążyć do podniesienia jakości świadczonych przez siebie usług. Dotyczy to: Urzędu Gminy (lepszy kontakt ze społeczeństwem, wdrożenie standardu ISO), oświaty (dobrze wyposażone szkoły i świetlice, dobrze wyszkolona kadra, wysoki poziom nauczania), służby zdrowia (dostęp do kompleksowych badań i zabiegów), Policja (zwiększenie bezpieczeństwa), OPS (profesjonalna pomoc

w rozwiązywaniu problemów społecznych) i innych.

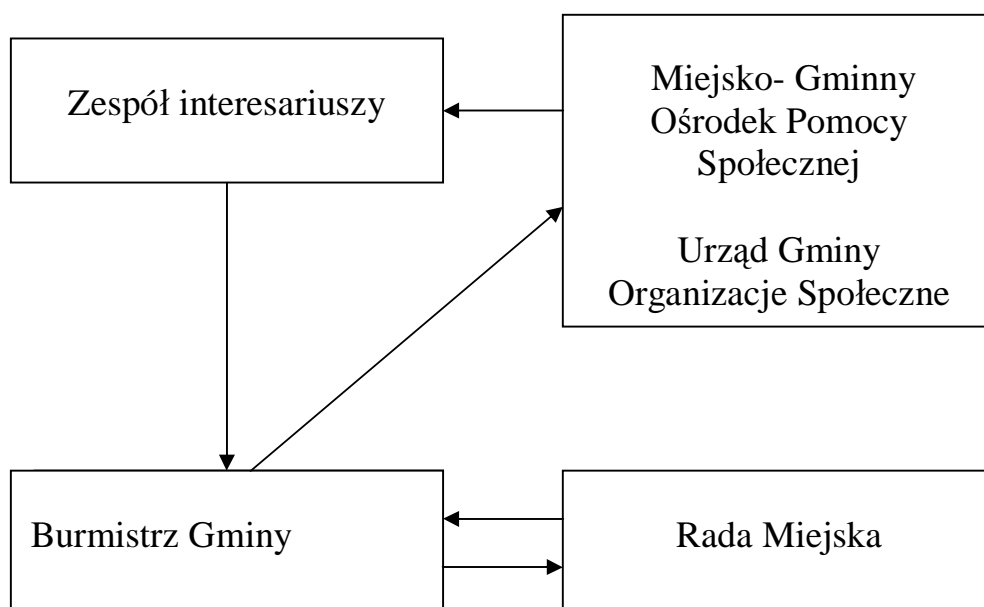
Celem jest zagwarantowanie mieszkańcom Gminy Żychlin kompleksowej pomocy społecznej opartej na:

- zmianie świadomości społecznej,
- oferowaniu pomocy finansowej najbardziej potrzebującym – kontynuowanie działań pomocowych przez OPS,
- pomocy terapeutycznej, prawnej, psychologicznej dla osób z problemami społecznymi (nałogami, przemocą, bezradnością, niepełnosprawnością, chorobą),
- rozwoju zintegrowanej i aktywnej pomocy społecznej,
- doskonaleniu zawodowym pracowników OPS oraz poszukiwaniu i doszkalceniu wolontariuszy.
- powołaniu dziennego centrum aktywności seniora z programem profilaktyki i doraźnej opieki

V. Wdrażanie i monitoring realizacji strategii

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych” będzie opierać się na stałej diagnozie sytuacji w gminie, gdyż jej celem jest konsekwentne dążenie do wzmacniania więzi i dobrobytu mieszkańców. Główne założenia strategii nie mogą być poddawane zmianom, jednak działania i zadania do wykonania powinny być stale aktualizowane i modyfikowane w zależności od uwarunkowań wewnątrz, jak i otoczeniu gminy.

Schemat wdrażania i monitoringu realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia została przyjęta w formie uchwały Rady Miejskiej, w takiej też formie przyjęta zostanie każda aktualizacja Strategii. Wdrażane zmiany będą również podlegały uchwaleniu przez Radę Miejską. Zmiany w Strategii inicjowane będą przez Burmistrza Gminy Żychlin, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz grupy społeczno - gospodarcze uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii.

Wdrażaniem, realizacją i prowadzeniem monitoringu nadzorować będzie Burmistrz Gminy we współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Urzędem Gminy. Oceną realizacji Strategii zajmować się będzie Rada Miejska. Bazą informacji statystycznej, gromadzonej na potrzeby wskaźników monitorowania będą informacje statystyczne będące w posiadaniu MGOPS, Urzędu Gminy oraz dane otrzymane od instytucji, organizacji i grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii. Raporty z realizacji będą opracowywane przez Zespół Interesariuszy w miarę potrzeb i przedstawiane Radzie Miejskiej.

System monitoringu prac nad Strategią zakłada:

- składanie przez Burmistrza corocznych sprawozdań z prowadzonej polityki społecznej,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej oraz weryfikacja działań i zadań,
- sporządzanie sprawozdań oraz przekazywanie ich Wojewodzie (również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego).

Wskaźniki oceny monitorowania Strategii:

Ilościowe:

- Ilość inicjatyw na rzecz integracji społeczności,
- Ilość podmiotów w sieci organizacji pozarządowych realizujących cele strategii,
- Ilość uruchomionych działalności gospodarczych, w tym osobno przedsiębiorstw społecznych,
- Ilość nowo powstałych miejsc pracy,
- Liczba nowo powstałych mieszkań socjalnych,
- Liczba dzieci w programach profilaktyki społecznej,
- Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- Liczba osób mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy,
- Statystyki policyjne dotyczące patologii, w tym zaniedbań lub przemocy w rodzinie
- Frekwencja wyborcza

Jakościowe

- Analiza raportów z projektów animacji społecznej
- Analiza nieformalnych narracji beneficjentów projektów (np. blogów)
- Wywiady pogłębione z beneficjentami

Potencjalne źródła finansowania

Podstawowymi źródłami środków, z których może korzystać samorząd gminny dla realizacji programów pomocy społecznej są:

- środki wewnętrzne – budżet samorządu gminnego,
- środki zewnętrzne:
 - Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
 - Fundusz Pracy,
 - fundusze pomocowe (ZPORR, fundusze strukturalne, fundusze sektorowych programów pomocowych)
 - inne fundusze, w tym od prywatnych fundacji i sponsorów pozyskane przez NGOs
 - pożyczka z Banku Rozwoju Rady Europy.

Przewodnicząca Rady
/-/ Zofia Pilarska

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR XLI/209/09
RADY MIEJSKIEJ W ŻYCHLINIE
z dnia 26 czerwca 2009 r.

**w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych Gminy Żychlin.**

W związku z realizacją zadań związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców naszej Gminy, Gmina Żychlin wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej opracowała wniosek, który uzyskał dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Warunkiem uzyskania dofinansowania jest między innymi opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wobec powyższego zachodzi konieczność podjęcia niniejszej uchwały.